

De Vrienden van de Plantentuin Gent

MAART 2025

Medinilla magnifica

De Vrienden van de Plantentuin Gent

In dit nummer:

2

Redactioneel

4

Plantenjagers: Odoardo Beccari

18

Medinilla magnifica

25

De bremraapfamilie

34

ZZWW 2025

36

Gaasbeek: bezoek museumtuin & rozentuin

38

Themarondleidingen

40

Erfgoeddag

Beste Vrienden,

De lente is dit jaar wel bijzonder traag op gang gekomen, onder andere door de koude noorderwind en de bijhorende koude tot zeer koude (vorst)nachten. De krokusvakantie was dan weer een krachtig en verwarmend antwoord, met de krokussen in volle bloei! Maar nu komt opnieuw een koude wind opzetten met bijna vriestemperaturen...

In die warme week werden we getrakteerd op de eerste vlinders: citroenvlinder en dagpauwoog waren trouw ter plaatse aan het zoeken naar bronnen van de nodige nectar.

Dus: 't zit in de lucht, maar die lucht moet nog eventjes iets verder worden opgewarmd...

En dan even over mijn favoriete zoektocht naar de oorsprong van de woorden die we elke dag (of soms maar één keer per jaar) gebruiken. Deze afdeling van de linguïstiek heeft dan de naam gekregen van “etymologie”.

Zo kregen we enkele weken geleden de kans om een wijfje Sperwer te zien landen op de haag in onze tuin, en ze bleef er een hele tijd rustig de mussen waarnemen waardoor ze heel goed waarneembaar was. Bij het opzoekwerk kom ik terecht op een site met de oorsprong van deze naam, meer bepaald een arend die op mussen jaagt!

In het herfstnummer 2024 van Letz be healthy vind ik een artikel over “adaptogene planten”, waarin saffraan, rozewortel en ashwagandha worden behandeld (of eerder mishandeld).

*Van saffraan (*Crocus sativus*) wordt verteld: “De meeldraden worden daarom ook “rood goud” genoemd.” En ik die dacht dat het om de stijlen ging... En verder: “Hoewel het per definitie geen adaptogene plant is, bezit de plant wel een aantal adaptogene en cognitieondersteunende eigenschappen”. Per definitie?*

Het areaal van rozewortel (Rhodiola rosea) lijkt nogal beperkt: “afkomstig uit de bergachtige regio’s van Scandinavië en Siberië”, terwijl deze soort in feite alle subarctische en subalpiene gebieden van de noordelijke hemisfeer bewoont...

Ashwagandha (Withania somnifera) wordt aangeduid als “Indiaanse ginseng”, en “wordt vaak beschouwd als het ultieme regeneratieve en verjongende kruid binnen de Ayurvedische geneeskunde”. Wat hebben de Indianen met Indië te maken?

Wat vertellen dergelijke “slordigheden” over de kwaliteit van de rest van het artikel?

Ikzelf heb wel enige hinder ondervonden bij het intikken van dit nieuwste tijdschriftnummer, door de ontwikkeling van een “tennis”elleboog, opgedaan bij het (te lang) snoeien van stukken bamboe. ’s Avonds kreeg ik plots hevige pijn rond mijn elleboog, die vuurrood was aangelopen en gloeiend heet stond... Maar dat betekende wel een week absolute rust voor mijn arm! Ook bij het slapengaan was het niet eenvoudig om een goede en pijnloze houding te vinden voor mijn arme arm... Nu begint het al wat beter te gaan, maar toch moet ik nog steeds met mate intikken en daarna armrusten.

Enfin, hierbij is het nieuwste nummer tot uw beschikking, en we wensen u een aangename lectuur!

Uw redacteur,

Paul Goetghebeur

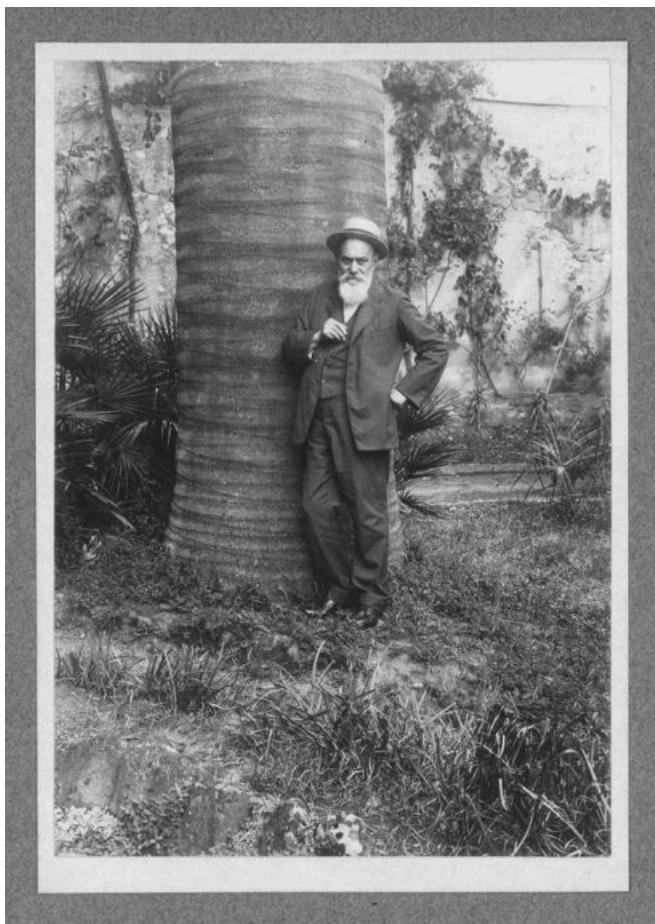
PLANTENJAGERS (vervolg)

*Een onverschrokken
ontdekkingsreiziger, pionier
in de exploratie van Zuidoost-Azië*

Odoardo Beccari (1843 – 1920)

Odoardo Beccari was een van de meest productieve en invloedrijke botanici/natuuronderzoekers van zijn tijd, een geboren allround natuuronderzoeker, met een geïntegreerde interesse waarvan de reikwijdte veel verder ging dan alleen het verzamelen en beschrijven van planten, waar hij trouwens in uitblonk. Hij collecteerde zowel botanische, entomologische, etnografische, ornithologische en zoölogische exemplaren. Zowel het aantal exemplaren, als het feit dat deze vaak vergezeld zijn van aantekeningen, beschrijvingen, soms ook van prachtige en gedetailleerde tekeningen in het veld zelf gerealiseerd, maakt zijn collecties van onschatbare waarde. Hij verzamelde hoofdzakelijk in de fytogeografische regio van Maleisië, een gebied dat zich uitstrekt van Sumatra in het westen, tot Nieuw-Guinea in het oosten en tot aan de Filipijnen in het noorden. Hij reisde ook kort door Australië en Nieuw-Zeeland, en nam tweemaal deel aan een korte expeditie in Ethiopië.

Odoardo Beccari werd geboren in Florence in 1843. Zijn moeder overleed kort na zijn geboorte, zijn vader als hij pas zes was, een oom langs moeders zijde nam hem onder zijn hoede. Van jongs af aan

bleek Odoardo Beccari gepassioneerd voor zowel wetenschappelijke als artistieke observatie van de natuur. In 1861 schreef hij zich in aan de faculteit Natuurwetenschappen van de universiteit in Pisa, maar het is aan de universiteit van Bologna dat hij die studies in 1864 afrondde. Wegens onvrede over het conservatisme van de hoog in aanzien plantkundige Pietro Savi (1811 – 1871) te Pisa, die hem

nochtans wegens zijn uitmuntendheid reeds als student tot zijn assistent had benoemd, veranderde Beccari van universiteit.

Noem het een geluk bij een ongeluk, hoe dan ook, in Bologna doorkruiste het pad van Giacomo Doria (1840 – 1913), de Genuese markies, dat van Beccari. Giacomo Doria was natuuronderzoeker (vooral herpetoloog) en politicus, oprichter in 1867 van het natuurhistorisch museum in Genua: Museo

di Storia Naturale Giacomo Doria. Beiden deelden hetzelfde enthousiasme voor wetenschappelijk onderzoek en avontuurlijke reizen in verre onbekende oorden. Ze raakten bevriend, en de twee jongemannen zetten hun zinnen op de exploratie van het toen nog steeds mysterieuze eiland Borneo, meer precies op het noordelijk in Borneo gelegen Sarawak. Nu een deelstaat van Oost-Maleisië, toen was Sarawak een informele uitbreiding van het Britse Rijk, geregeerd door een Engelse radja.

In aanloop van zijn vertrek documenteerde Beccari zich over de fauna en flora van Zuidoost-Azië in de Royal Botanic Gardens Kew en in het British Museum. Naast de vooraanstaande biologen zoals vader en zoon Hooker (botanici en beiden directeur geweest van de Kew Gardens) en Charles Darwin, ontmoette hij er ook de Radja van Sarawak, James Brooke (1803 – 1868), die hem waardevolle informatie over zijn verre koninkrijk verschaft en hem aanbeval bij zijn troonopvolger, zijn neef Charles Brooke (1829 – 1917), die trouwens een van Odoardo's beste vrienden zou worden. Overheidssteun in Sarawak was op die manier verzekerd.

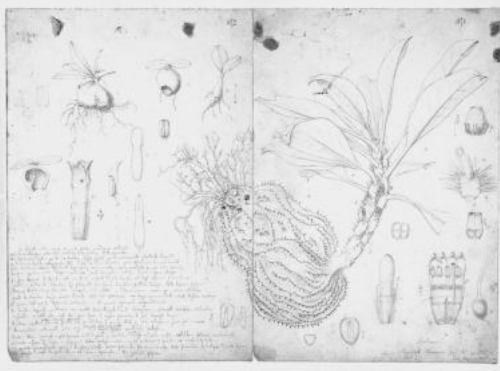
Beccari vertrok in 1865 vanuit Southampton en Giacomo Doria sloot aan in Alexandrië. Onderweg maakten ze een eerste tussenstop in Sri Lanka, waar Beccari zijn eerste verzameling tropische planten maakte, vervolgens in Singapore, en tenslotte bereikten ze de eindbestemming Kuching, de hoofdstad van Sarawak.

Aanvankelijk diende Kuching als uitvalsbasis, maar spoedig begon Beccari met de bouw van een grote hut in het bosrijke gebied van de Matang berg, op ongeveer 300 m hoogte. De hut fungeerde als een heus laboratorium, ingenieus ontworpen voor het drogen van planten en het prepareren van zoölogische specimens. Ze kreeg de naam 'Vallombrosa'. In maart 1866 verslechterde de gezondheid van zijn compagnon Doria zodanig, dat deze noodgedwongen moest terugkeren naar Italië. Met een Chinese kok en vier Maleisische jongens ter beschikking, was Beccari hoe dan ook vastbesloten de

expeditie alleen te voltooien.

Strooien hoed op, luchtig gekleed en meestal op blote voeten, verkende hij zorgvuldig het omringende oerbos om in te zamelen. Soms bleek dit levensgevaarlijk, zoals toen hij enkele maanden later, in de dicht beboste binnenlanden van Sumatra, zijn kompas verloor, en twee dagen zonder eten en

drinken rond dwaalde, maar hij was een doorbijter. In de hut besteedde hij vele uren aan het ordenen van zijn verzamelingen en het maken van tekeningen en beschrijvingen.

In 1867 verliet Beccari de berg Matang richting de binnenlanden van Sarawak. Daar voer hij onder andere de Batang-Lupar rivier op met als hoofddoel de jacht op orang-oetans. Hij maakte er één van de beste collecties aan huiden, skeletten, schedels, en zelfs een foetus van deze dieren. Een lokale hoofdman, in wiens huis hij zijn monsters mocht prepareren, klaagde wel over de stank, en dat het zijn eetlust bedierf. De expeditie in de binnenlanden zelf verliep moeizaam en stuitte op allerhande obstakels. Beccari kreeg bovendien zijn eerste malaria-aanval en de eerste symptomen van elephantiasis, waardoor ook hij, toen zijn toestand na een tweetal maanden achteruitging, noodgedwongen moest terugkeren naar Italië

De verkenning van Sarawak had op botanisch vlak alleen al het enorme aantal van 4000 inzamelingen in twee en een half jaar opgeleverd. Daarbij dient aangestipt te worden dat Beccari zelden eenzelfde soort twee keer inzamelde. Bovendien was elke soort ter plekke bestudeerd, en droeg deze meestal bloemen en vruchten.

In 1870 werd Beccari benaderd door het Italiaanse Geografische Genootschap om deel te nemen aan een expeditie in Ethiopië, samen met markies Orazio Antinori (1811 – 1882), zoöloog, en professor Arturo Issel (1842 – 1922), geoloog. Ze verzamelden en noteerden alles wat ze konden over de nog half onbekende fauna en flora van de regio, maar bovenal knoopten ze relaties aan met de inheemse potentaten en onderzochten ze de complexiteit van de Abessijnse samenleving. Deze dubbele prestatie vormde een aanvulling op de gelijktijdige Italiaanse aanwezigheid in de Baai van Assab aan de Rode Zeekust, het schuchtere begin van het Italiaanse kolonialisme.

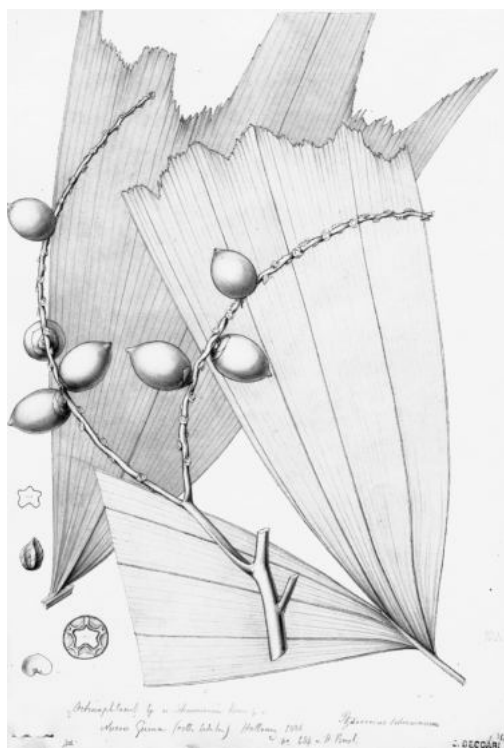
Terug in Italië, met de hulp van zijn vriend Doria voor financiële steun, begon hij een nieuwe expeditie te organiseren naar een van de

meest afgelegen en onbekende uithoeken van de wereld: Nieuw-Guinea, een immens etnologisch, antropologisch, zoölogisch en botanisch paradijs. Zijn metgezel werd de naturalist Luigi Maria D'Albertis (1841 – 1901). Ze vertrokken in november 1871 vanuit Genua, en bereikten in maart 1872 hun bestemming. Eenmaal daar organiseerden de Italianen een eerste basis in Sorong en vervolgens

een tweede in Andai. De geschiedenis herhaalde zich, deze keer zat voor D'Albertis de expeditie er vrij vlug op wegens zeer ernstig ziek en bijgevolg een noodgedwongen terugreis naar Italië. Beccari, zelf ook geplaagd door gezondheidsklachten, vergezelde hem tot het eiland Ambon (Indonesië) vanwaar D'Albertis met het Italiaanse koninklijke korvet Vettor Pisani kon meevaren naar Italië. De expeditie naar Nieuw-Guinea was op die manier abrupt tot een einde gekomen.

Beccari herwon zijn gezondheid
en vastberaden en standvastig als
altijd, niet bang van

eenzaamheid, zette hij zijn verkenningstochten in de Maleisische Archipel verder, deed er heel vele eilanden aan, onder andere de Aru- en Kei-eilanden, Celebes, Bali, Java, en de grotere eilanden ten zuiden en zuidoosten van Celebes. Dankzij, en op verzoek van Doria,

werden in 1875 vanuit Genua extra fondsen vrijgemaakt, waardoor Beccari tot in 1876 in het gebied kon blijven en zelfs een tweede maal Nieuw-Guinea kon aandoen. In maart keerde Beccari terug naar Italië.

De wetenschappelijke resultaten van deze expeditie waren uitzonderlijk, vooral de zoölogische collecties (er waren alleen al meer dan 2000 vogelhuiden) en de etnologische collecties, die o.a. elk mogelijk voorwerp bevatten dat door de inboorlingen werd gebruikt. Ook belangrijk waren de topografische onderzoeken die de geograaf Guido Cora (1851 – 1917) later in staat stelden om kaarten van de verschillende regio's te maken. De ‘slechts’ 1000 herbarium specimens zijn in vergelijking eerder gering. Ze zijn om te beginnen niet allemaal reeds geklasseerd. Een andere reden is het feit dat Beccari een grondige verzamelaar was met een hekel aan incidentele of onvolledige exemplaren. Op Borneo en later op Sumatra, had hij een hut om zijn specimens te drogen, te labelen en te tekenen, terwijl hij tijdens deze expeditie zijn verzamelbasis vaak verplaatste, soms gedwongen omdat hij werd bedreigd door inheemse koppensnellers of door piraten. Gezien de financiële steun via Doria heeft Beccari zich wellicht uit erkentelijkheid verplicht gevoeld om grote zoölogische collecties te maken, en effectief, wat deze expeditie betreft waren die kwalitatief en kwantitatief (geen cijfer gevonden in de geraadpleegde literatuur) zeer rijk.

Het duurde niet lang, oktober 1877, of Beccari vertrok alweer, deze keer met Enrico D'Albertis (1846 – 1932), zeevaarder en etnoloog, de neef van zijn vorige metgezel Luigi Maria D'Albertis. Deze reis was niet meteen als een strakke wetenschappelijke expeditie bedoeld. Ze bracht hen naar India, Singapore, Kuching, Australië,

Tasmanië en Nieuw-Zeeland. Op de terugreis scheidden elkaars wegen, Beccari plande namelijk nog een extra expeditie naar Sumatra.

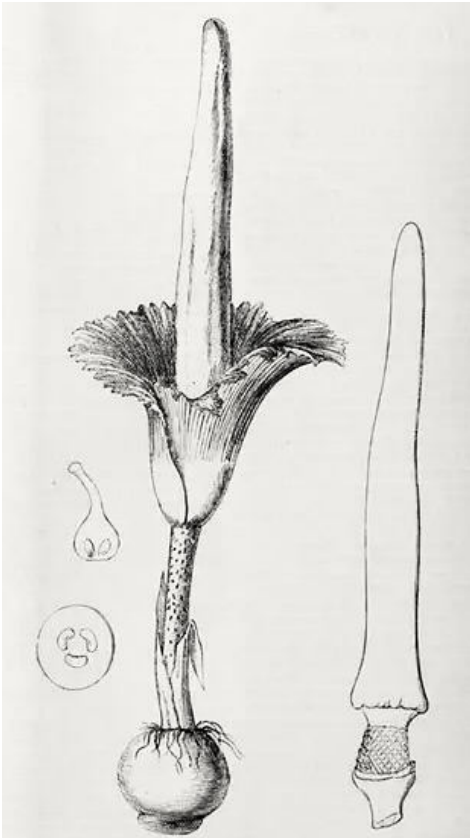
Begin juni 1878 bereikte hij Padang Panjang, een stad in West-Sumatra. Van daaruit begaf hij zich in het hart van het oerbos op de berg Singgalang, een uitgedoofde vulkaan van bijna 2900 meter

hoog. Op een hoogte van 1700 m liet hij een hut bouwen die hij 'Bellavista' noemde. Hij woonde er drie maanden om van daaruit de hellingen van de berg te verkennen. Daarna exploreerde hij nog het gebied tussen Padang en Bangko.

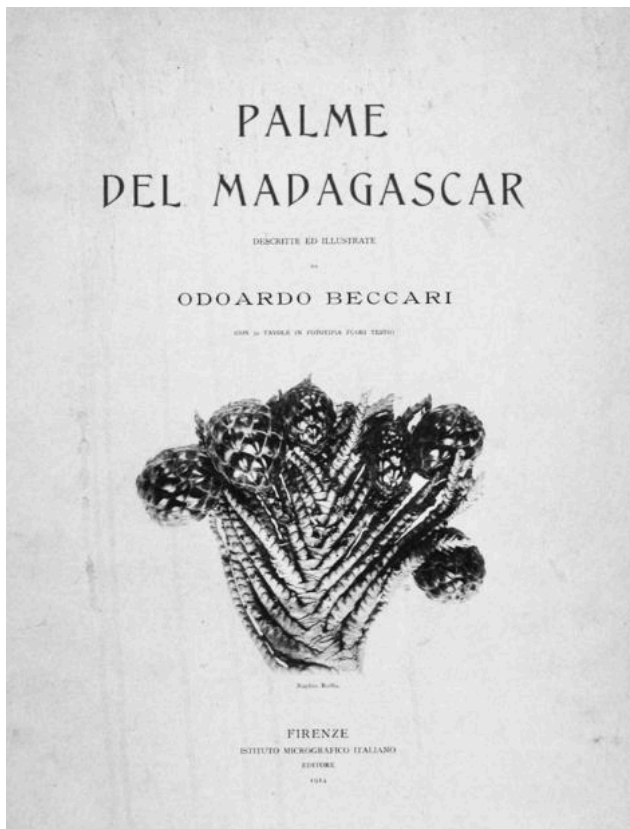
De botanische buit, die hij vooral op de berg Singgalang verzamelde, dus in betrekkelijk korte tijd, was uitzonderlijk, meer dan 1000 specimens, waaronder de roemruchte *Amorphopallus titanum*, de reuzenaronskelk.

Eind december 1878 keerde Beccari terug naar Italië. Het Maleisische avontuur was voorbij. Nog een deelname aan een korte expeditie naar Ethiopië, op vraag van de minister van Buitenlandse Zaken, van november 1879 tot eind februari

1880, en zijn carrière, mag je wel zeggen, van natuuronderzoeker werd afgesloten.

De belangrijkste nalatenschap op botanisch vlak van alle expedities is het Maleisische herbarium: *Herbarium Beccarianum Malesia*. Het wordt bewaard in Florence, in Il Museo di Storia Naturale dell'Università degli Studi di Firenze. Het telt meer dan

16.000 specimens. Er zijn ook bijbehorende nevencollecties van hout, vruchten, zaden en plantaardige producten van etnobotanisch belang. Eveneens in Florence bevindt zich zijn palmen-herbarium: *Herbarium Beccari Palmae* met ongeveer 6800 specimens, en eveneens met nevencollecties.

De duizenden zoölogische specimens bevinden zich in het Museo Civico di Storia Naturale Giacomo Doria in Genua en in het Museo di Storia Naturale 'La Specola' in Florence: zoogdieren, vogels, reptielen, amfibieën, vissen, schelp- en schaaldieren.

Kort na zijn reizen volgde in 1879 een kort en woelig intermezzo toen hij directeur was van de Giardino dei Semplici, de botanische tuin in Florence. Onder andere waren er conflicten met de hooggekwalficeerde academische staf waarmee Beccari moest omgaan, terwijl hij jaren gewend was om tijdens zijn expedities eigengereid beslissingen te nemen zonder 'rivalen', enkel met zeer ondergeschikt personeel. Beccari, een integer man met een enorme drive en ambitie, wilde goed bedoeld het Florentijnse centrum uitbouwen tot een instituut dat kon concurreren met de toonaangevende herbaria ter wereld, maar dat is niet gelukt. Dit wel en wee van zijn academische leven resulteerde in een dieptepunt in zijn leven met ongeveer een decennium lang volledige wetenschappelijke inactiviteit.

En opnieuw speelde een lid van de familie Brooke een rol in zijn leven, deze keer voor zijn heropleving. Lady Margaret Brooke (geboren Margaret Alice Lili de Windt, 1849 – 1936), gehuwd met Charles Brooke, intussen zelf Radja van Sarawak na de dood van zijn oom James Brooke in 1868, slaagde erin Beccari te overtuigen een boek te schrijven over zijn fascinerende ontdekkingsstochten op Borneo. Het werd een markante beschrijving van het Sarawak destijds. De Italiaanse editie verscheen in 1902: '*Nelle foreste di Borneo, viaggi e ricerche di un naturalista*', de Engelse vertaling in 1904: '*Wanderings in the Great Forests of Borneo; travels and researches of a naturalist in Sarawak*'. Beide zijn nog steeds verkrijgbaar.

In 1882 intussen ook gehuwd en vader geworden van vier kinderen, wijdde hij zijn verdere leven aan zijn gezin, het op orde

brenge van zijn collecties en de studie van tropische planten, die van hem een wereldberoemde palmenexpert maakte. Hij was ongetwijfeld de grootste palmengelerde einde 19de begin 20ste eeuw.

Zoals hij in de jaren vóór zijn huwelijk maar al te graag verbleef op het oude landgoed Vignavecchia, in Raddi in Chianti, was dat de jaren erna niet anders. Het landgoed was eigendom van de familie Minucci (de familie langs moeders zijde) tot in 1870. Bij het overlijden van de laatste Minucci werd het eigendom van de familie Beccari, omdat Odoardo Beccari de enige erfgenaam was. Hij hield zielsveel van het plattelandsleven en in navolging van de traditie van de oude families uit de regio, was hij vooral geïnteresseerd in het maken van wijn, waarin hij grote expertise verwierf. Hij was een van

de eerste producenten van de typische wijn van de regio, de bekende 'Chianti'.

Het landgoed Vignavecchia is tot op heden in handen van de familie Beccari. De oprichtingsdatum van de Vignavecchia wijnmakerij is vastgelegd op 1876, omdat tijdens een renovatie in de jaren '70, enkele perfect bewaarde flessen zijn gevonden, waarvan de oudste van 1876 zijn, en wie weet, gebotteld door Odoardo Beccari zelf!

De genera *Beccarianthus*, *Beccariella*, *Beccarina*, *Beccarinda*, *Beccariodendron* en *Beccariophoenix*, de epitheta *beccariana*/um/us en *beccarii* refereren alle aan Odoardo Beccari.

Connectie plantentuin

Amorphophallus titanum (Beccari) Beccari Tropica

De reuzenaronskelk, *Amorphophallus titanum*, het hedendaagse paradepaardje van botanische tuinen, werd door Odoardo Beccari tijdens zijn expeditie in West-Sumatra ontdekt. Zoals hij zelf aanhaalde bleek, wat hij aanvankelijk aanzag voor de stam van een boom bedekt met korstmos, bij nader toezien een groen met vaalgroen geschakeerde bladsteel te zijn van een gigantisch blad van een lid van de Araceae (Aronskelkfamilie). Hij beloofde een prijs aan degene die hem een bloem zou brengen. Na een maand werd zijn wachten beloond. De monsterlijke 'bloem' (eigenlijk een bloemgestel) werd hem gebracht, gebonden aan een paal en gedragen op de schouders van twee mannen. Beccari stuurde knollen en zaden naar

markies Bardo Corsi Salviati (1844 – 1907) die exotische planten kweekte in de kassen van zijn villa in Sesto Fiorentino. De knollen werden echter tegengehouden bij de douane in Marseille en kwamen nooit toe, de zaden bereikten wel hun bestemming en ontkiemden succesvol. Het jaar daarop stuurde de markies de kleine knollen naar verschillende Europese botanische tuinen, waaronder de Kew Botanical Gardens. Waar de Florentijnse planten allemaal afstierven, gedijde de Kew-plant, en bloeide tien jaar later in 1889. Dit was de eerste bloei ‘in gevangenschap’ van een reuzenaronskelk, die ondertussen furor heeft gemaakt in menig botanische tuin. In het wild komt hij enkel voor in de equatoriale regenwouden van westelijk Sumatra.

Bibliografie

- A.S. Troelstra ,Tijgers Op De Ararat, natuurhistorische reisverhalen 1700-1950, Atlas, 2003
- Backer C. A., *Verklarend woordenboek van wetenschappelijke plantennamen*. Veen, L.J., 2000
- https://en.wikipedia.org/wiki/Arturo_Issel
- https://en.wikipedia.org/wiki/Enrico_Alberto_d%27Albertis
- https://en.wikipedia.org/wiki/Margaret_Brooke
- https://en.wikipedia.org/wiki/Orazio_Antinori
- https://fr.wikipedia.org/wiki/Guido_Cora https://it.wikipedia.org/wiki/Villa_Corsi_Salviati
- <https://it.insideover.com/storia/odoardo-beccari-dal-chianti-al-borneo-e-ritorno-passando-per-salgari.html>
- https://it.wikipedia.org/wiki/Villa_Corsi_Salviati

- <https://liberliber.it/autori/autori-b/odoardo-beccari/>
<https://mostre2.museogalileo.it/occhiodellasscienza/en/florence/o-beccari-en.html>
- https://nl.wikipedia.org/wiki/Charles_Brooke https://nl.wikipedia.org/wiki/Giacomo_Doria https://nl.wikipedia.org/wiki/James_Brooke https://nl.wikipedia.org/wiki/Luigi_Maria_d%27Albertis https://notiziario.societabotanicaitaliana.it/wp-content/uploads/2020/10/Storia-Botanica-5_Odoardo-Beccari.pdf
- <https://palms.org/wp-content/uploads/2016/05/v25n1p29-35.pdf> <https://portal.cybertaxonomy.org/flora-malesiana/node/235> <https://www.inomidellepiante.org/storie/category/flora-asiatica/2> <https://www.inomidellepiante.org/storie/salgariana-ovvero-beccari-e-lamorphophallus-titanum>
- <https://www.regione.toscana.it/-/villa-guicciardini-corsi-salviati> https://www.sma.unifi.it/upload/sub/estratti_monografie/botanica/collezioni_botanica_erbario-beccari-malesia.pdf https://www.sma.unifi.it/upload/sub/estratti_monografie/botanica/protagonisti/_odoardo-beccari.pdf <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/11263504.2021.1918786> <https://www.wechianti.com/2016/05/16/vignavecchia-azienda-storica-incrocia-suo-passato-sandokan/?lang=en>

Hilde Van Crombrugge

PLANT VAN DE MAAND

Medinilla magnifica

Inleiding

Bij de keuze van deze keer heb ik me laten leiden door een bijzondere gebeurtenis: dit is namelijk de vijftigste “Plant van de Maand”, en daarom stellen we u een ongewone plant uit een ongewone familie voor. Ongewoon betekent hier eigenlijk: niet inheems, meer bepaald van (sub)tropische origine. Het gaat hier inderdaad om een plant die we bij ons enkel kennen als kamerplant, een die afkomstig is uit de Filipijnen.

De orde Myrtales

De familie hoort duidelijk thuis in de Mirte-orde, een orde met vooral (sub)tropische soorten en veel verhoude vertegenwoordigers. Deze bomen en struiken vertonen meestal kruisgewijs tegenoverstaande bladeren die gaafrandig zijn. Hun bloemen bezitten een valvate (met segmenten die elkaar raken, klepvormige)

kelk, helmdraden die ingebogen zijn in knop, het vruchtbeginsel is meestal onderstandig.

Twee van de negen families zijn ook aanwezig in de gematigde gebieden, met name de Kattenstaartfamilie (Lythraceae) en de Teunisbloemfamilie (Onagraceae).

De familie Melastomataceae

Dit is een grote familie, met ongeveer 180 genera die samen 5750 soorten omvatten. Naast de kenmerken van de orde (waaraan de meeste soorten uit deze familie beantwoorden) zijn er enkele bijkomende karakteristieken. Zoals de bladeren die meestal 2 of 4 sterke secundaire nerven vertonen die starten bij de bladbasis en eindigen bij de bladtop (acrodrome nervatuur). Verder liggen de kroonbladen dakpansgewijs over elkaar. Er zijn ook tweemaal zoveel meeldraden als er kelkbladen zijn, en deze meeldraden zijn meestal tweevormig, langer dan de kroonbladen, en gebogen naar één zijde van de bloem.

Momenteel worden drie onderfamilies onderscheiden, waarvan twee eerder kleine (met 1 en 6 genera) en de derde is de grootste, de Melastomatoideae.

De onderfamilie Melastomatoideae

In deze onderfamilie bevindt zich vanzelfsprekend het type-genus van de familie, *Melastoma*. Met deze naam (*melas* = zwart, *stoma* = mond) wordt verwezen naar de sappige vruchten die de lippen zwart doen verkleuren bij het opeten ervan...

Kenmerken van deze onderfamilie zijn de volgende. Vooreerst zijn er de bladeren met tertiaire nerven die loodrecht op de middennerf staan. Dan zijn er de antheren die openen met terminale poriën en vaak voorzien zijn van een opmerkelijk verlengd connectief (de verbinding tussen de helmdraad en de anthere).

Deze onderfamilie wordt opgedeeld in maar liefst 20 tribus! Die zullen we hier niet bespreken, twijfelloos, enkel die ene tribus waarin *Medinilla* is opgenomen.

De tribus Sonerileae

Een vrij grote tribus met 1100 soorten in 45 genera, die ook een bijzonder diverse groep van planten voorstellen, van kruiden tot kleine bomen, soms epifyten, soms succulenten, soms klimmers, met soms verspreide bladstand, met soms gezaagde bladrand, het vruchtbeginsel is soms bijna bovenstandig, en naast de gewone doosvruchten komen er ook bessen voor.

Hoe moeten we deze veelvormigheid begrijpen?

Het genus Medinilla

Dit grote genus (met 368 recent erkende soorten) is gestart met één enkele soort, *Medinilla rosea*, beschreven in 1828 door Gaudichaud en gepubliceerd door de Candolle, gebaseerd op een plant die Gaudichaud had verzameld op de Marianen eilanden. De naam verwijst naar José de Medinilla y Pineda, de toenmalige gouverneur van de eilanden, die toen onder Spaans bestuur stonden. Een van de kleinere eilandjes heeft trouwens ook deze naam

gekreken, Farallon (= kliffen) de Medinilla.

Deze eilanden zijn wellicht best bekend door de ligging vlakbij de Marianentrog, het diepste punt van de oceaانبodem (10920 m onder het zeeniveau).

Het genus onderscheidt zich van de andere in haar tribus door enkele moeilijk waarneembare kenmerken, gebaseerd op anatomie, gecombineerd met de vlezige vruchten.

Het areaal bestaat uit de tropen van de Oude Wereld (Paleotropis) tot de eilanden in het westen van de Pacifische Oceaan.

De soort Medinilla magnifica

Als soort kunnen we deze planten herkennen aan de grote, rozig gekleurde bracteeën die het bloemgestel omsluiten in de knop. Deze eigenschap maakt van de plant een échte tropische verschijning, die de bewondering oproept bij veel personen, waaronder ook diverse vorsten in ons koningshuis. Zoals getoond op het bankbiljet van 10.000 Belgische franken, met op de ene zijde koning Boudewijn & koningin Fabiola en op de andere zijde de koninklijke serres met helemaal rechts de zeer goed herkenbare bloeiende *Medinilla magnifica*...

Het is een verhoutende, kale epifyt die op zware takken van grote bomen in de (warme en vochtige) Filipijnen groeit. In de natuur wordt ze zeldzaam wegens de voortdurende ontbossing.

De stengels zijn in principe vierkantig, maar de kanten zijn sterk gevleugeld en deze vleugels liggen per twee dicht bij elkaar waardoor de stengel sterk afgeplat lijkt. Op de knopen ontstaan talrijke haarachtige structuren, wellicht adventiefworteltjes, die misschien instaan voor het opvangen van het regenwater dat tussen de vleugels naar beneden komt te stromen.

De bladeren staan kruisgewijs tegenoverstaand (decussaat), ze zijn zittend en gaafrandig, met een stevige structuur, hun nervatuur is zoals boven beschreven acrodroom: met 4-6 sterke secundaire nerven

die van bij de bladbasis krom lopen tot bij de bladtop, de tertiaire nerven staan loodrecht op deze nerven.

Het bloemgestel ontstaat uit de eindknop van een takje, en groeit uit tot een grote, roze klomp die snel zal overhangen (door haar gewicht en de soepele roze bloeistengel). Geleidelijk aan strekt de bloeias zich, en de roze schutbladeren worden dan steeds meer afzonderlijk zichtbaar. Het laagste paar draagt meestal geen bloemen, de volgende zijn supergroot en staan vaak kransstandig per 4, elk met een deelbloemgestel. De hogere bracteeën worden kleiner en minder sterk gekleurd. De (meeste) bloemen zijn gesteeld, met vaak een knikje in de steel.

De bloem zelf bezit een diep, bekervormig uitgegroeide bloembodem, die compleet vergroeid is met het onderstandig vruchtbeginsel. De kelk bestaat uit 5 stompe, bleke restanten van kelkbladen. De kroon is opgebouwd uit 5 grote, roze kroonbladen. De 10 meeldraden vertonen wel een eigenaardige bouw: de helmdraden zijn bleek van kleur en naar boven gekromd, met bijna aan de top een insnoering, het connectief is vrij groot, tweespletig, geel gekleurd, de anthere is bijzonder langwerpig, sterk gekromd, paarsig gekleurd, en voorzien van een terminale porie. De stijl bovenop het vruchtbeginsel is sterk gekromd naar onder, meestal rozig rood van kleur.

Wanneer de bestuiving en bevruchting succesvol zijn verlopen groeit het onderstandig vruchtbeginsel uit tot een bes met restjes van de kelk erbovenop, en de kleur gaat van rozig rood over blauw tot donker paarsig bij volledige rijpheid.

In de Plantentuin

U kan deze plant wellicht bloeiend vinden vanaf april, in de Victoriakas, waar ze als een vrij grote plant in een kuip staat te groeien vooraan links, achter een slanke *Chamaedorea*-palm.

Kom ze bewonderen, en geniet ook van de rest van de serres: het is er altijd warm!

Bibliografie

Bodegom S. & Veldkamp J.F. (2001). Revision of the pseudo-stipular species of *Medinilla* (Melastomataceae). *Blumea* 46(3): 527-567.

De Candolle A.P. (1828). *Prodromus Systematis Naturalis Regni Vegetabilis* 3: 99-202 (Melastomataceae). Paris.

Quakenbush J.P. (2024). Systematics, biogeography, and floral trait evolution of the plant genus *Medinilla*. Ph.D., Western Michigan University.

Quakenbush J.P., Chen L., Penneys D.S., Barkman T.J., Liu Y., Yakandawala D., Veranso-Libalah M.C. & Kadereit G. (2025). Systematics of the fleshy-fruited Sonerileae (Melastomataceae). *Taxon* 74(1): 39-65.

Regalado J.C. (1995). Revision of Philippine *Medinilla* (Melastomataceae). *Blumea* 40: 113-193.

Stevens P.F. (2001 onwards). Angiosperm Phylogeny Website. Version 14, July 2017 [and more or less continuously updated since].

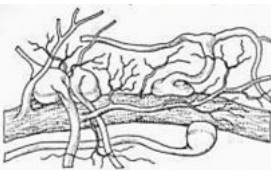
Paul Goetghebeur

De Bremraapfamilie

Perfide luiaards die sluiks profiteren van anderen, zich op slinkse wijze allerlei toe-eigenen zonder toestemming te vragen en zonder daar iets voor terug te geven, gluiperig en huichelachtig... euh, gaat het in dit artikel wel over planten? Ja, niet alleen bij mens en dier maar zelfs in de plantenwereld vinden we klaplopers en tafelschuimers, kortom parasieten!

Een parasiet is volgens Van Dale “1. (m) dier dat, plant die op of in een ander organisme leeft en daaruit voedsel trekt. 2. (m/v/x) iem. die op anderen teert”.

Een van deze plantaardige parasieten is de paarse schubwortel (*Lathraea clandestina*). Als deze plant bloeit, is hij als een verborgen bloemenschat in het bos maar het venijn zit onder de grond. Daar hechten speciale orgaantjes, haustoria of bij ons soms zuigwortels genoemd, zich aan de wortels van hun gastheer - populier, wilg, els en andere loofbomen -, dringen binnen in het wortelweefsel van deze gastheer en voorzien zich zo van water, suikers en voedingsstoffen. De schubwortel heeft geen chlorofyl waardoor hij niet aan fotosynthese doet en voor voeding volledig afhankelijk is van

een waardplant.

De naam van het genus *Lathraea* komt van het Griekse 'lathraios' wat verborgen betekent en ook het soortsepietheton *clandestina* wijst op het grotendeels verholen leven van deze plant.

De grote ratelaar (*Rhinanthus angustifolius*) die op vele plaatsen in de Gentse natuurgebieden te vinden is, is slechts een halfparasiet of hemiparasiet. Halfparasieten zijn planten die wel over bladgroen of chlorofyl beschikken, maar via hun haustoria water en mineralen via de waardplant, in dit concrete geval grassen, opnemen. Aangezien ze chlorofyl bevatten kunnen ze zelf in hun energie voorzien door middel van fotosynthese. Deze groep planten heeft, in tegenstelling tot de echte parasieten of holoparasieten wél groene blaadjes.

We hebben het vandaag dus over de Bremraapfamilie of de Orobanchaceae. De botanische naam *Orobanche* is afgeleid van het Oudgriekse 'orobos', peulvrucht en 'agchein', wurgen. De Nederlandse naam is afkomstig van de doorlevende soort grote bremraap die op brem parasiteert. De voet van de stengel, die zich in de bodem bevindt, is vaak tot een "raapje" verdikt. Uit deze stengelvoet ontspruiten dan de haustoria die in verbinding staan met de wortels van de brem.

Niet alle planten in deze familie zijn parasieten of halfparasieten, de genera *Lindenbergia*, *Rehmannia* en *Triaenophora* hebben geen haustoria en leiden een "normaal" plantenleven, voornamelijk in (sub)tropisch Azië en Afrika.

De bloemen van de Orobanchaceae zijn tweeslachtig, tweezijdig symmetrisch en hebben vaak niet alleen een kleurige kroon maar ook gekleurde schutbladen. De meestal vijf kroonbladen zijn met elkaar vergroeid tot twee lippen, net als de vier tot vijf kelkbladen die samen een getande of gelobde kelk vormen. Er zijn over het algemeen vier fertiele meeldraden, gewoonlijk in twee verschillende lengtes en een bovenstandig vruchtbeginsel dat uitloopt op een stijl met meestal twee stempels. Na bestuiving en bevruchting ontwikkelt zich een doosvrucht, met daarin de stoffijne zaadjes.

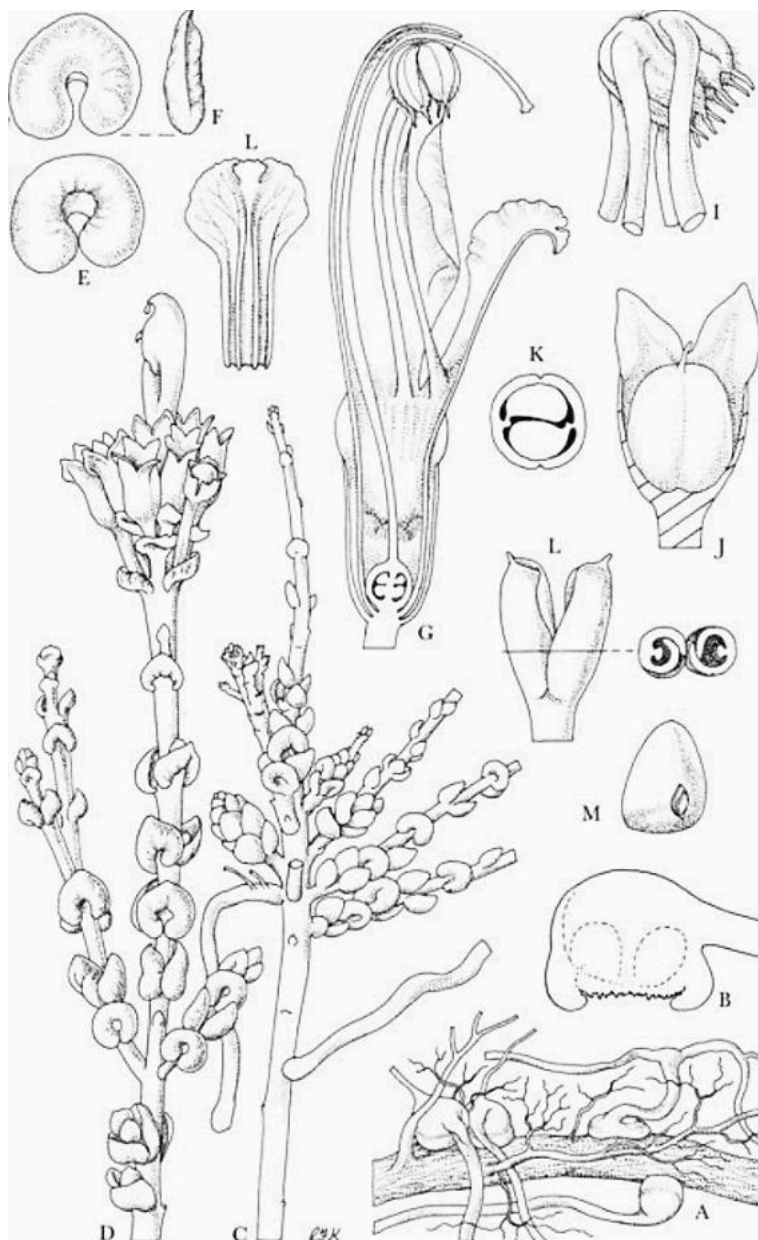
Vandaag telt de familie 104 genera en meer dan 2300 soorten kruiden, zelden struiken of lianen.

In België komen acht genera voor: bremraap (*Orobanche*), helmogentroost (*Odontites*), kartelblad (*Pedicularis*), ogentroost (*Euphrasia*), *Parentucellia*, ratelaar (*Rhinanthus*), schubwortel (*Lathraea*) en zwartkoren (*Melampyrum*).

Als je de bremrapen (*Orobanche*) van op een afstandje bekijkt, kan je op het eerste zicht misschien denken dat je met orchideeën te maken hebt. De bloemen staan in een tros aan een onvertakte stengel, de stengels zijn vaak geelachtig maar variëren van strokleurig tot bruinig, de bladen zien eruit als driehoekige schubbetjes. Bremrapen vind je in ongeveer alle kleuren maar meestal niet in opvallende, heldere kleuren. De uitgebloeide bloemgestellen blijven nog lang verdroogd staan.

In onze plantentuin vind je de klimopbremraap o.a. tegen de buitenmuur aan de mediterrane tuin.

Bremrapen produceren zeer veel stofzaden die via de wind verspreid worden, waarschijnlijk de beste strategie om ervoor te zorgen dat een aantal zaden toch in de buurt van een gastplant terechtkomt. Als deze dan “herkend” wordt, groeit bij het ontkiemen van het zaad een worteltje in de grond op zoek naar een wortel van de gastheer en als

die gevonden wordt, kan een nieuw bremraapleven starten. De bremrapen zijn echte parasieten of holoparasieten. Een aantal soorten uit dit genus zijn pestsoorten voor de landbouw, *Orobanche crenata* kan peulvruchtogsten doen instorten en *Orobanche cumana* doet hetzelfde bij zonnebloemen.

De ratelaars (*Rhinanthus*) hebben vierkante stengels met paarsgewijs tegenoverstaande bladeren. De kroon bestaat uit twee gele lippen die de indruk geven wat platgeduwd te zijn. De bovenste lip heeft aan weerskanten een blauwe tand. De kelk is ovaal-rond en ook vrij plat en blijft bij de uitgebloeide bloemen staan. De planten danken hun naam aan het geluid dat de platte, gevleugelde zaden in de verdroogde vruchtwand maken bij beweging. Ratelaars zijn eenjarige planten, hun zaden blijven maar een korte tijd kiemkrachtig. Toen een 20-tal jaren geleden in de Bourgoyen de paden twee keer heraangelegd moesten worden, was de invloed op de ratelaarpopulatie langs die wegen duidelijk zichtbaar, van “Wilde floralien” was echt geen sprake meer.

Ratelaars parasiteren op grassen en worden omwille van die eigenschap soms in natuurbeheer gebruikt. De aanwezigheid van ratelaars helpt immers om de dominantie van grassen te verminderen en zo meer ruimte te creëren voor kruiden en wilde bloemen, wat leidt tot een hogere biodiversiteit.

Zwartkoren (*Melampyrum*) is de letterlijke vertaling van *Melampyrum* dat is afgeleid van het Oudgriekse ‘melas’, zwart en ‘puros’, graan. De zwarte zaden van wilde weit (*Melampyrum arvense*) waren lastig van het graan, waarop de plant parasiteert, te scheiden. Als deze zaden meegemalen worden, krijg je brood met donkere vlekken en een onaangename smaak. Wilde weit vind je in kalkrijke bodem dus als je hem in België wil zien, moet je naar het zuiden van het land. Hier in Vlaanderen vind je op zuurdere bodems hengel

(*Melampyrum pratense*), een halfparasiet op wortels van o.a. bomen uit de Beukenfamilie (Fagaceae) en de Berkenfamilie (Betulaceae).

Op de schutbladen bevinden zich bij de planten uit dit genus nectarafscheidende haren. Waarschijnlijk zijn deze betrokken bij het aantrekken van predatoren zoals mieren, die op hun beurt

herbivoren afschrikken of aanvallen. Dit fenomeen staat bekend als indirecte verdediging. De mieren krijgen suikerhoudende nectar van de plant en in ruil daarvoor beschermen ze de plant tegen bladetende insecten.

Kartelblad (*Pedicularis*) is een genus met ongeveer zeshonderd soorten met vaak wel mooie, heldere kleuren. Met wat geluk kan je twee soorten in België vinden, het heidekartelblad (*Pedicularis sylvatica*) en het moeraskartelblad (*Pedicularis palustris*).

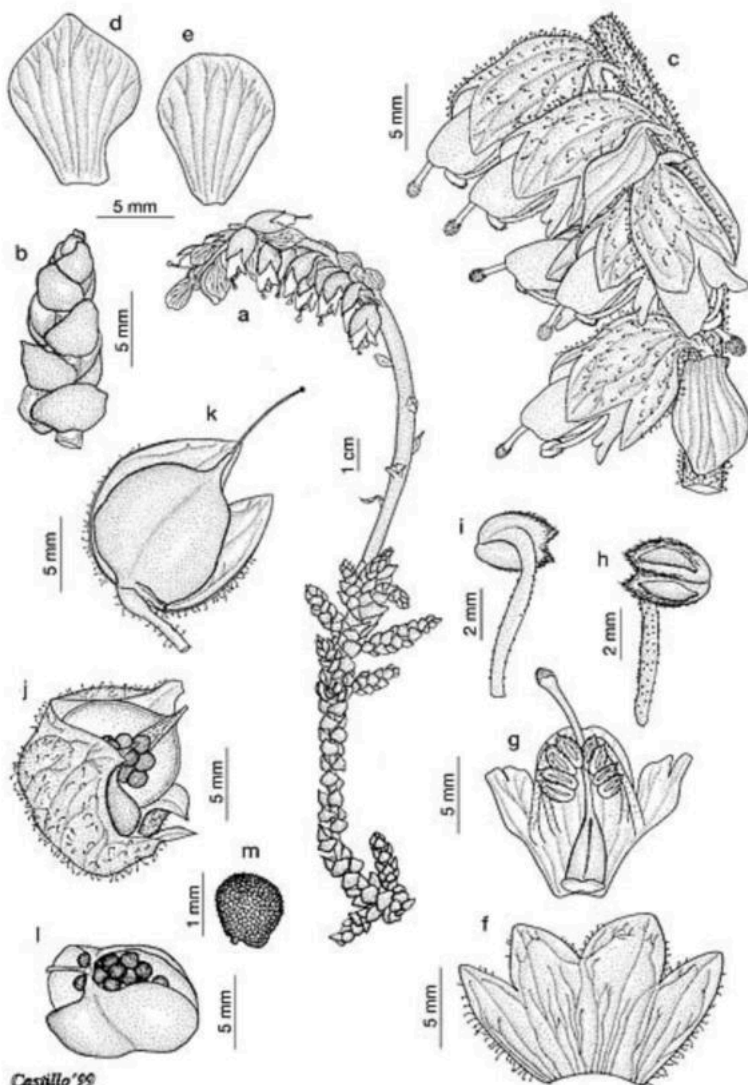
De kartelbladen zijn halfparasieten die op het noordelijk halfrond voorkomen en waarvan bijna de helft endemisch is in China.

De naam *Pedicularis* is afgeleid van het Latijnse woord ‘pediculus’, wat luis betekent. Dit verwijst naar een oud bijgeloof dat het consumeren van deze plant zou leiden tot besmetting met luizen bij vee.

Helmogentroost (*Odontites*), ogentroost (*Euphrasia*) en *Parentucellia* bestaan uit eenjarige halfparasieten. De soorten uit deze genera die hier bij ons voorkomen hebben allemaal “ogentroost” in hun naam. De gekleurde aders in de bloem werden vroeger geassocieerd met de aders in het menselijke oog en dus besloot men dat de planten oogkwalen zouden kunnen genezen. De gedachte achter het gebruik van deze planten was oorspronkelijk dus gebaseerd op de signatuurleer, toch zien we ook vandaag nog steeds oogdruppels op de markt met euphrasia.

Ogentroost werd ook geassocieerd met helderziendheid en mentale verlichting. Afhankelijk van de bron kon een magische zalf gemaakt van *Euphrasia*, aftreksels die op de ogen moesten gelegd worden of de dampen van gerookte *Euphrasia* iemand het vermogen geven om waarheden te zien die voor anderen verborgen bleven.

Het laatste bij ons voorkomende genus is schubwortel (*Lathraea*).

Lám. 133.-*Lathraea squamaria*, Vidrà, Gerona (BCN 27623): a) hábito; b) hojas subterráneas; c) porción de la inflorescencia; d, e) brácteas; f) cáliz abierto; g) corola abierta, gineceo y androceo; h, i) estambres; j) cáliz abierto y cápsula; k) sección longitudinal del cáliz y cápsula; l) cápsula, en visión cenital; m) semilla.

Naast de bovenbeschreven paarse schubwortel (*Lathraea clandestina*) die algemeen voorkomt in onze Vlaamse ardenennen, kan je in de Oostkantons ook nog de bleke schubwortel (*Lathraea squamaria*) tegenkomen.

Schubwortels hebben ondergrondse stengels, ook wel wortelstokken genoemd, met vlezige schubbetjes, vandaar de Nederlands naam “schubwortel”. Deze dikke, vlezige, kleurloze bladeren zijn naar de stengel toe gebogen. Aan de binnenwand van de zo gevormde holtes bevinden zich gesteelde haartjes die, wanneer ze worden gestimuleerd door de aanraking van een insect, fijne draadachtige structuren afscheiden die het insect zullen doden en verteren. Deze schubben scheiden ook water af dat de grond rondom de plant verzacht. In het voorjaar komen de bloemen bovengronds maar na de zaadzetting verdwijnt weer elk bovengronds spoor van deze planten.

Ook al zijn er in deze familie prachtige bloemen, toch zien we ze zelden in onze siertuinen en plantentuinen opduiken, het is immers niet evident om ze te kweken aangezien je er ook de juiste gastheerplanten moet bij hebben.

Tijdens het schrijven van dit artikel, viel het me pas op hoe gek het is dat de Nederlandse naam van alle soorten uit het genus *Orobanch* of bremraap eindigt op -bremraap, de plant die parasiteert op brem. Wel grappig want wat hebben klimopbremraap (*Orobanch hederæ*), bitterkruidbremraap (*Orobanch picridis*), walstrobremraap (*Orobanch caryophyllacea*) en alle andere bremrapen eigenlijk nog te maken met brem?

Kristel Keppens

Zomerzonnewendewandeling 2025

Zoals in de vorige jaren presenteren we u een activiteit die als een échte traditie begint uit te groeien. We zullen dan op de langste dag én de kortste nacht van het jaar opnieuw een hopelijk **zomeravondlijke** wandeling maken doorheen de Plantentuin.

Op zaterdag 21 juni, om 20 u wordt gestart met de vijfde zomerzonnewendewandeling (duur = een uur tot anderhalf uur) in onze zomerse Plantentuin. Waarbij we de dan talrijk bloeiende soorten kunnen bekijken en bewonderen, buiten en/of binnen, gevolgd door een bespreking en afscheid ofwel in onze cafetaria ofwel bij de **hortulanuswoning** (nieuw!), met een klein drankje.

Als gids zal ik opnieuw zelf optreden, en rond die periode zullen inderdaad tal van interessante planten in groei en bloei staan, wat meteen ook de sterkte van deze activiteit (en de beginnende traditie) uitmaakt: elk jaar zal er véél te zien zijn, en elk jaar wel voldoende verschillende planten.

Ik heb opnieuw een bepaald, uitdagend en controversieel thema voor ogen, maar dat moet nog even worden uitgetest naar praktische haalbaarheid. Maar goed, eind juni is een periode waar in de Plantentuin zéér veel te bewonderen valt, de moeilijkheid is eerder *l'embarras du choix*...

Praktisch

Datum: zaterdag 21 juni, de langste dag van het jaar

We verzamelen om 20 u aan de ingang van de Plantentuin, en we sluiten het drankje en de activiteit af omstreeks 23 u.

Inschrijving door overschrijving van 9 euro
op het rekeningnummer BE21 0011 1921 5403
van De Vrienden van de Plantentuin
p/a Duifhuisstraat 38, 9000 Gent

De lijst van deelnemers wordt afgesloten op 31 mei, daarom:
maak vandaag uw overschrijving, waarvoor onze beste dank!

Uw welwillende gids,

Paul Goetghebeur

OP STAP

Bezoek Museumtuin en Rozentuin

Met kennis en passie bouwde het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) een tuin van topniveau uit, naar voorbeeld van kasteeltuinen uit de 18de en 19de eeuw. Een sterk staaltje van levend cultureel erfgoed. Deze schitterende tuin van Eden, is een ommuurde Franse tuin met een unieke leifruitboomcollectie.

Je vindt er "vergeten" groenten, kruiden, bloemen, heesters en bomen die ruim 100 jaar geleden in onze tuinen te vinden waren. Je kunt de fruitbewaarplaats-oud-model bezoeken, de bijenkasten ontdekken en genieten van een schitterend uitzicht op het kasteel van Gaasbeek en het Pajottenland. In 2012 ontving de **Museumtuin van Gaasbeek** als enige tuin in Vlaanderen de European Garden Award.

Na de ontdekking van de ingenieuze snoei- en leivormen uit de geschiedenis van Vlaamse hoveniers wordt het tijd om af te zakken naar de volgende bestemming. We nuttigen eerst ons middagmaal in De Koetsier.

In de namiddag bezoeken we de **Rozentuin Coloma**: een rozentuin van wereldniveau. In dit parkdomein in het hartje van Sint-Pieters-Leeuw groeien meer dan 3.000 rozentaxa uit alle werelddelen op 60.000 struiken. 200.000 bloemen zorgen voor een adembenemend kleurenpalet. Je vindt er primitieve roosjes, rechtstreekse afstammelingen van de oerrozen, tot veredelde rozen die het resultaat zijn van groene spitstechnologie.

Praktisch:

Vertrek: **zaterdag 5 juli** om **8:30** op de Ugent campus Sterre (hoek Galglaan en Krijgslaan). Parkeren kan op de campus en is op eigen risico.

Terug: zaterdag 5 juli rond 18:00.

Inschrijving door overschrijving van **60 Euro** op het rekeningnummer BE21 0011 1921 5403 van de Vrienden van de Plantentuin p/a Duifhuisstraat 38, 9000 Gent.

Inbegrepen in de prijs:

1. Busreis
2. Toegangsticket Museumtuin
3. Gidsen Museumtuin en Rozentuin
4. Middagmaal

Het aantal deelnemers is beperkt tot 40 personen.

De inschrijvingslijst wordt afgesloten op 15 juni!

Organisatie:

Gerda en Filip

Themarondleidingen

eerste zondag van de maand

De rondleidingen zijn gratis, vooraf aanmelden is wel verplicht.

Dit kan op <https://www.gum.gent/nl/event>

We starten om 10 uur aan de ingang van het GUM en ronden af omstreeks 12 uur.

6 april: Kinderactiviteit: Wie helpt het paashaasje

Wie komt paashaasje helpen om de bestanddelen voor de eitjes te zoeken in de plantentuin? Een speelse ontdekkingstocht voor gezinnen met kinderen (6-10 jaar).

De paashaas kreeg een spannende opdracht: speciale paaseitjes maken voor alle kinderen die op de eerste zondag van april de Plantentuin bezoeken! Maar... oei! Het heeft jouw hulp nodig om de juiste ingrediënten in de Plantentuin te vinden. Ga mee op avontuur, speur tussen de planten en help het paashaasje om zijn missie te volbrengen.

6 april: Ontmoeting met 'Bijbelse' planten

Van Acacia tot waterlelie... Waarschijnlijk staan we er niet bij stil dat tal van planten die we dagelijks tegenkomen, door de eeuwen heen, reeds gekend waren via mondelinge of schriftelijke overlevering. Zo'n bron vormt de Bijbel. Passiezondag lijkt dan ook een geschikte dag om in de Plantentuin op zoek te gaan naar zo'n 'Bijbelse' planten.

4 mei: Planten in volksgebruiken

Heb je je ooit afgevraagd waarom een specifieke plant vaak naast een woning staat? Bezit je nog een oude rammelaar en zou je graag te weten komen welke zaden er zouden kunnen inzitten? Kan een plant speelgoed leveren? Kom mee op speurtocht in de plantentuin. Tijdens deze wandeling kijken we ook even naar planten in rituelen en ontdekken we welke diepere betekenissen aan planten toegekend worden.

1 juni: Eetbare bloemen

Zin om creatief aan de slag te gaan in de keuken? Ontdek tijdens deze rondleiding courante en minder bekende planten met eetbare bloemen om je gerechten een gastronomische allure te geven.

6 juli: Voortschrijdend inzicht

Planten kunnen we ordenen volgens verschillende criteria, zoals kleur van de bloem, geneeskrachtige werking, of gewoon alfabetisch. In de 18de eeuw heeft de Zweedse arts en botanicus Carl Linnaeus een zeer eenvoudige indeling voorgesteld, gebaseerd op het aantal meeldraden en stampers in de bloem. Dit kunstmatige systeem werd vrij snel verlaten en vervangen door classificaties die de natuurlijke verwantschap aantoonde. Door gebruik te maken van steeds meer kenmerken en door goede waarnemingen werden deze classificaties voortdurend verbeterd. Met de recente DNA-technieken zijn we nu aangekomen bij de erfelijke basis van het leven, en benaderen we de echte stamboom wel heel erg dicht...

Erfgoeddag 27 april 2025

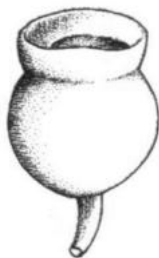
met als thema

‘Game on’

Ter gelegenheid van de erfgoeddag
geven we in de voormiddag
een zoektocht voor gezinnen met kinderen van 6 tot 12 jaar
en in de namiddag twee rondleidingen voor volwassenen.

De zoektocht en rondleidingen zijn gratis,
vooraf aanmelden is wel verplicht.

Dit kan op <https://www.gum.gent/nl/event>

Van 10 uur tot 12 uur: zoektocht voor gezinnen met kinderen van 6 tot 12 jaar

Op zoek naar de briljantste plant

Planten zijn geweldig! Ze stellen je nooit teleur. Je kan ze van dichtbij bekijken, neen ze lopen niet weg. En, geen schrik, ze zullen niet bijten. Maar pas op, ze kunnen wel bedriegen. En al kunnen ze niet lopen, ze zijn wel sportief, ze kruipen en klimmen. Planten zijn boeiende klanten. Ze kleuren, geuren en glimmen ook. Hoe briljant ze wérkelijk zijn ontdek je tijdens deze zoektocht!

Van 13 uur tot 14.30 uur en van 15 uur tot 16.30 uur: rondleidingen

1. Struggle for life > Ultieme winnaars

Planten leveren een voortdurende strijd om te overleven. Ze passen zich aan hun omgeving aan, zelfs in extreme omstandigheden. En ze ontwikkelen unieke structuren om natuurlijke vijanden te misleiden en hun concurrenten de loef af te steken! Menig mens kan er wat van leren. En dat is exact wat we gaan doen tijdens deze rondleiding. De gids neemt jullie mee langs inspirerende planten die dankzij jaren van evolutie uitgerust zijn met fascinerende 'winnaarsvaardigheden'.

2. Hoger, sneller, sterker... records bij planten!

Ben je geneigd te denken dat records enkel door mensen en dieren worden gevestigd? Pas je beeld dan maar aan want de schijnbaar onbeweeglijke en zwijgzame plantenwereld houdt er zijn eigen opvattingen over extremen op na! Tijdens deze rondleiding maak je kennis met de recordhouders in de plantenwereld: de buitenbeentjes qua hoogte, volume, ouderdom, giftigheid, snelheid van bewegen, illegaal gebruik, bitterheid en vele andere disciplines. We zijn benieuwd of jullie ooit nog op dezelfde manier naar planten gaan kijken!

De Vrienden van de Plantentuin Gent

Voorzitter: Paul Goetghebeur tel. 09 264 50 55

Secretaris: Ferdinand Cobbaut tel. 0497 84 88 82,

Penningmeester / verantw. Ledenadmin.:

Christ Vanhuyse tel. 0477 36 96 37

Bestuursleden: Wim Keppens, Hilde Mortier,

Gerda Postelmans, Karel Reusens, Filip Smagghe

Leden ex officio: Chantal Dugardin, Hortulana Plantentuin,

Kenneth Bauters, collectiebeheerder plantentuin

Contacteer het bestuur: vriendenptg@gmail.com

www.plantentuin-gent.be (Vrienden)

Bankrekening: IBAN- BE21 0011 1921 5403 / BIC- GEBA BE BB

Driemaandelijks tijdschrift

Jaargang 44, nr 1 - maart 2025 ISSN 0777- 8821

Redacteur: Paul Goetghebeur. *Lay-out:* Christine Vandewalle

Aan de samenstelling van dit nummer hebben meegewerkt:

Paul Goetghebeur, Kristel Keppens, Gerda Postelmans,

Hilde Van Crombrugge, Christine Vandewalle

Een welgemeende dank gaat ook uit naar medewerkers die zorgden dat het verschijnen van het vorige nummer mogelijk werd gemaakt.

© De Vrienden van de Plantentuin Gent, 2025

Overname van artikels is alleen mogelijk ná schriftelijke toestemming van de redacteur.

Artikels verschijnen onder de verantwoordelijkheid van de auteur.

Lid worden van de Vrienden van de Plantentuin Gent

Neem deel aan leerrijke, plant-aardige activiteiten.

Bezoek gratis het Gents Universiteitsmuseum. (*)

Ontvang 4x per jaar dit tijdschrift vol informatie over planten en tuinen.

Lidgeld voor één jaar :

Lid 15 euro

Steunend lid 25 euro

Meerjarig lidmaatschap

Een meerjarig lidmaatschap is mogelijk (inflatie-bestendig!) onder de voorwaarden hieronder beschreven (warm aanbevolen).

Lid, 5 jaar 75 euro

Steunend lid, 5 jaar 125 euro

Lidmaatschap voor het leven (vanaf 50 jaar)

Lid voor het leven 350 euro

Steunend lid voor het leven 550 euro

Te betalen op rekening **BE21 0011 1921 5403** van de Vrienden van de Plantentuin Gent, p/a Duifhuisstraat 38, 9000 Gent, met als vermelding: 'lidgeld 2024' en 'naam van het lid'.

() Om jouw recht op gratis toegang te kunnen verifiëren, heeft het GUM beperkte inzage in de namenlijst van onze leden, enkel in het kader van dit aanbod. Wil je niet dat we jouw naam doorgegeven? Laat het dan weten via mail naar **vriendenptg@gmail.com**.*

De rondleidingen en kinderactiviteiten zijn gratis, vooraf aanmelden op <https://www.gum.gent/nl/event> is wel verplicht. We starten om 10u, aan de ingang van het GUM en ronden af omstreeks 12u. tenzij anders vermeld.

Zondag 06/04/2025

Rondleiding met als thema: ‘Ontmoeting met Bijbelse planten’.

Kinderactiviteit met als thema: ‘Wie helpt het Paashaasje?’.

Zondag 27/04/2025

Erfgoeddag met als thema ‘Game on’ – Met cafetaria

Van 10 u. tot 12 u.: zoektocht voor gezinnen met kinderen van 6 tot 12 jaar met als thema ‘Op zoek naar de briljantste plant’.

Om 13 u. en om 15 u.: rondleidingen met als thema ‘Struggle for life’ en ‘Hoger, sneller, sterker..., records bij planten’.

Zondag 04/05/2025

Rondleiding met als thema: ‘Planten in volksgebruiken’.

Zondag 18/05/2025

Biodiversiteitsdag - Met cafetaria.

Donderdag 29/05/2025 t/m zondag 01/06/2025

Vierdaagse tuinreis naar Nederland.

Zondag 01/06/2025

Rondleiding met als thema: ‘Eetbare bloemen’.

Zaterdag 21/06/2025

Vijfde zomerzonnewendewandeling = ZZWW-V.

Zaterdag 05/07/2025

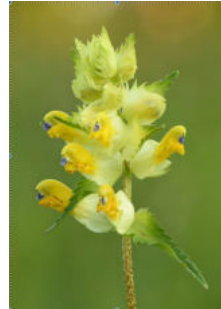
Bezoek aan Kasteel en tuin van Gaasbeek en Rozentuin ‘Coloma’.

Zondag 06/07/2025

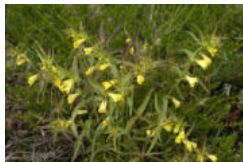
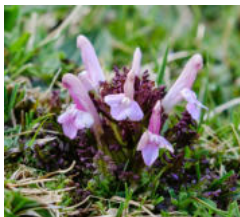
Rondleiding met als thema: ‘Voortschrijdend inzicht’.

Zaterdag 23/08/2025: “Save the date”

Bezoek aan de siertuin van Nico Claus en de ‘Bamboebergh’, info in het volgende nummer.

De Bremraapfamilie

PB-PP B-3/6124
België - Belgique

Driemaandelijks
tijdschrift
Jaargang 44 - nr 1
Maart 2025
ISSN- 0777 - 8821
V. U.
Paul Goetghebeur
K.L. Ledeganckstr. 35
9000 Gent
Afgiftekantoor
Gent I
Erkenningsnummer
P 608175

